

OLD STORY OF ESPIONAGE AND SPIES

Abstract: Following the 2017 brief Theory of Intelligence, my interest in new historical intelligence-related facts has grown. In this case, facts from deeper antiquity, since more recent times are better described and there are sufficient facts and evidence about intelligence. Which is why I turned to lesser known data - the Bible, the Qur'an, the Panchatantra, other writers looking at the subject in earlier times.

Author information:

Ivo Velikov

Professor Doctor of National Security

✉ manoflight@abv.bg

🌐 Bulgaria

Keywords:

Intelligence, intelligence history, intelligence in the writings and treatises of antiquity, events and facts about intelligence in antiquity.

Въведение

Тази времева линия изброява някои от забележителните моменти в историята на шпионирането, като се фокусира върху международните отношения между държавите. Повечето от последните събития и шпиони в наши дни включват основно САЩ и Русия. Тези примери, които искаме да покажем тук обаче представляват разнообразието от шпиони и шпионски дейности, чието дело е повлияло на историята, още преди Христос и до наши дни. Има, разбира се, още много случаи на шпионство и много случаи на шпионство може да не бъдат открити никога по ред причини. Т.е. не само не претендираме за изчерпателност, но и сами признаваме, че не сме в състояние да открием и опишем огромно количество интересни истории за шпиони и шпионски операции.

От самото начало хората и шпионинът сякаш вървят ръка за ръка. Въпреки че древните цивилизации не са имали ЦРУ и КГБ, тези култури са шпионирали вътре в себе си и една срещу друга още преди хиляди години.

Макар че сега е обичайна практика държавите да използват шпиони за получаване на разузнавателна информация (и не само) в и между страните, тази практика има дълга история, която не е ограничена по никакъв начин до съвремието. Въпреки, че устройствата за събиране на класифицирани документи са се променили с времето, предаването на секретна информация продължава да бъде област, на която страните трябва да обърнат внимание за защита, поради нейната уязвимост.

Кражбата на информация е от зората на цивилизацията. Преди електронните устройства за подслушване, зад завесите е имало хора-подслушвачи. Преди писмени съобщения е имало секретни кодове. Преди пистолета има кама.

За съжаление, тъй като обществата най-обикновено и нормално искат да пазят своите тайни операции за събиране на разузнавателна информация и повечето знания са предадени чрез устни традиции, сравнително малко се знае за древните шпиони и тактиките на шпионството. Освен това, малко се споменава за шпионството в културите на Северна и Южна Америка, въпреки че Империята на инките доминира над други култури в продължение на почти три века, както и за Африка (с изкл. на Египет), където са се появявали различни по-големи и трайни държавни или подобни на държавните обществени образувания. Приема се, че те и напредналите американски индиански култури, са били ангажирани с шпиониране и с криптиране на чувствителна информация.

Древните египтяни имали добре разработена система за придобиване на разузнавателна информация и евреите също използват шпиони, както в историята на блудницата Рахав (Раав). Феодална Япония често използвала нинджа за събиране на такава информация. Древните месопотамци вероятно също са използвали шпионажа, както се доказва от откриването на глинени таблички, които са ясно предназначени за защита на информацията чрез криптиране на рецепти, които по презумпция са били търговска тайна.

Пазенето на поверителна информация извън ръцете на врага е голяма грижа за ранните култури, което води до развитието на технология за информационна сигурност, известна като криптография. По-долу разглеждаме във времева линия някои ранни употреби и основни етапи на шпионство и информационна сигурност.

Библията

В Свещената книга, в самото начало, намираме първите признаци на вербовка. Т.Бояджиев¹ подсказва тази идея у нас, като сравнява действията на змията спрямо Ева. Битие 3:1:

1 А змията беше най-хитра от всички полски зверове, които Господ Бог беше създал. И тя рече на жената: Истина ли каза Бог да не ядете от всяко дърво в градината?... (б.а. – провокация, с която вербовчикът изяснява оперативната обстановка – какво знае кандидата за вербовка, откъде го знае, доколко е твърдо убеждението му и т.н. И става ясно, че работата на вербовчика не е за всеки, а за най-находчивия (тук – „хитрия“). Част от отговора на Ева:

...3 но от плода на дървото, което е сред градината, Бог каза: Да не ядете от него, нито да се допрете до него, за да не умрете...

Имайки предвид простодушието на първите хора, змията съвсем сигурно и убедително представя своята теза, като изкушава Ева с вероятните неминуеми ползи и изгоди за нея от плода:

...4 А змията рече на жената: Никак няма да умрете;

5 но знае Бог, че в деня, когато ядете от него, ще ви се отворят очите и ще бъдете, като Бога, да познавате доброто и злото...

¹ Бояджиев, Т., Шпионажът като занаят, стр. 5

Така едно от първите качества на нежния пол – любопитството, е правилно разпознато от змията-вербовчик и уместно използвано. И основанийето „...ще ви се отворят очите и ще бъдете, като Бога...“ също не е за подценяване, все пак Адам и Ева са създадени по подобие на самия Бог. Ефектът върху вербования:

... 6 *И като видя жената, че дървото беше добро за храна, и че беше приятно за очите, дърво желателно, за да дава знание, взе от плода му та яде, даде и на мъжа си да яде с нея, та и той яде...*

Следващ пример, емблематичен за разузнаване в Библията – в Четвърта книга на Мойсей „Числа“, глава 13. Примерът е важен, т.като има данни за екип (б.а.- буквално разузнавателен отряд), изпратен от Мойсей в Ханаанската земя. Подбрани са елитни мъже, представители на всеки от родовете:

... 3 *И тъй, според Божието повеление Моисей ги изпрати от Фаранската пустиня; всичките мъже бяха главни между израилтяните..* (б.а. – внимателно подбрани според качествата им).

Следва същината на поставената разузнавателна задача:

16 *Тия са имената на мъжете, които Моисей изпрати, за да съгледат земята; и Моисей наименува Осия Навиевия син Исус.* (б.а. – най-важната разузнавателна идея в този стих е даването на оперативен псевдоним на разузнавач – Исус Навин се превръща в Осия, практиката е широко използвана след това, за да се запази истинската самоличност и принадлежност на разузнавачите)

17 *Като ги изпрати да съгледат Ханаанската земя, Моисей им рече: Качете се по южната страна и изкачете се на бърдата,*

18 *та вижте каква е земята, и хората, които живеят в нея, силни ли са или слаби, малко ли са или много;*

19 *и каква е земята, на която те живеят, добра ли е или лоша; и какви са градовете, в които те живеят, от шатри ли са или са укрепени;*

20 *и каква е земята, плодовита ли е или постна, има ли по нея дървета или не. И бъдете смели, и донесете от плодовете на земята.*

В стиховете 17-20 намираме един подробен инструктаж към разузнавателния отряд – как да проникнат на територията (обекта) за разузнаване, каква информация трябва да получат, какви анализи и оценки трябва да направят преди завръщането им, които да бъдат представени на Мойсей (ръководителя) за вземане на решение. Всъщност това може би е първата истинска разузнавателна операция. И целта, планирането, провеждането, резултатът са направо класически за разузнаването и днес. Следва ефектът от разузнавателната операция:

25 *А на края на четиридесетте дена те се върнаха от съгледването на земята.*

26 *И отивайки дойдоха при Моисея, при Аарона и при цялото общество израилтяни във Фаранската пустиня, в Кадис; и дадоха отчет на тях и на цялото общество, и показаха им плода на земята.*

27 *И разказаха му, думайки: Ходихме в земята, в която ни изпрати; и наистина там текат мляко и мед; ето и плода ѝ.*

28 *Людете обаче, които живеят в земята, са силни, и градовете укрепени и много големи; там видяхме още и Енаковите синове.*

Очевидно добре планираната и проведена операция дава резултат. Получена е реална представа за разузнаваната територия – привлекателна, но трудна за овладяване, предвид защитниците ѝ. Като се абстрахираме от Божието участие (б.а. - Бог предава тази земя на израилтяните), всичко в тази операция е проведено на необходимото професионално и компетентно ниво.

Откъси от Библията показват и други примери за използването на шпиони в древни времена. Например в книга Съдии Израилеви 18: 2 (б.а. – така с цифри обозначаваме съответно глава:стих, така е прието в самата Библия), казва: *„Така че Данитите (Дановите синове) изпратиха петима храбри воители от Цора и Естаол да обгледат (б.а. – да шпионират) земята и да я проучат, и им казаха: идете, изучете земята. Тези мъже представлявали всичките си кланове.... Стих 8: И (петимата души) се върнаха при братята си в Цора и Естаол, и братята им ги попитаха: какво свършихте? Стих 9: Те отговориха: Станете да отидем против тях; ние видяхме земята, тя е твърде хубава; какво, вие се двоумите? не се бавете да тръгнете и да завладеете оная земя;*

(Очевидно тук също срещаме една основна цел на разузнаването(обект на разузнаването), такава, каквато предполагаме за древността – завоевание на нова територия, нова по-добра среда за развитие на рода. Точно земята се явява основна стока и ценност на древността и тя неминуемо попада в завоевателните планове на всички древни култури. – б.а.)

Стих 10: кога тръгнете, ще дойдете при един народ безгрижен, а оная земя е широка; Бог я предава във ваши ръце; мястото е такова, че няма оскъдия в нищо, що дава земята. (В този стих се вижда предмета на самото търсене на разузнавачите – плодотворна земя, благодатна среда за рода, не просто нова територия. Състоянието на средата е описано лаконично, но с пределна яснота – широка земя и безгрижен народ, т.е. оценката за евентуална атака е положителна.)

Пак в книга Съдии Израилеви 1:22 до 25:

22 Също и Иосифовият дом, и те отидоха против Ветил; и Господ беше с тях.

23 И Иосифовият дом прати да съгледат Ветил (а по-напред името на града беше Луз).

24 И съгледателите видяха един човек, който излизаше из града, и рекоха му: Покажи ни, молим, входа на града, и ще ти покажем милост.

25 И той им показа входа на града, и те поразиха града с острото на ножа, а човека оставиха да излезе с цялото си семейство.

(б.а. – в тези стихове се вижда подходът (методът) за разузнаване, който са използвали древните култури, заплахата и съответно компенсацията, която получава информаторът)

Интересен е още и небезизвестният случай на първия съдържател на явочна (секретна) квартира – блудницата Раав. Тя се явява нещо като емблема и постоянен

пример за разузнавателна дейност в древността, цитиран от Т.Бояджиев, Бончо Асенов, а и от мен в „Кратка теория на разузнаването“ през 2017 г.

Раав се среща на практика в няколко глави на **Книга Исус Навин** и прокарва самостоятелна нишка/идея в цялата книга. Т.е. нейната помощ за Израилевия род, съответно – коректната реакция на израилевите завоеватели на Йерихон, спасявайки семейството ѝ, е пример за назидание за всички, които се противопоставят на израилтяните на и техния Бог. **Конкретните текстове в глава 2:**

1 Тогава Исус Навиевият син изпрати от Ситим двама мъже да съгледат тайно, и каза: Идете, разгледайте земята и Ерихон. И те отидоха, и като влязоха в къщата на една блудница на име Раав, престояха там.

2 Но известиха на ерихонския цар, казвайки: Ето, нощес дойдоха тук мъже от израилтяните, за да съгледат земята. (т.е. местният владетел също получава своевременно информация за владенията си, вероятно от собствени шпиони)

3 И тъй, ерихонският цар прати до Раав да кажат: Изведи мъжете, които дойдоха при тебе, и които влязоха в къщата ти; защото са дошли да съгледат цялата земя.

4 Но жената взе двамата мъже та ги скри; и рече: Наистина мъжете дойдоха при мене, но не знаех от где бяха;

....6 Но тя ги беше качила на къщния покрив, и бе ги скрила в ленените гръсти, които беше наредила на къщния покрив.

7 И изпратените мъже ги гониха по пътя, който отива за Йордан, гониха ги до бродовете; и щом тръгнаха ония, които ги подгониха, затвориха портата.

8 А преди те да си легнат, тя се качи при тях на къщния покрив

9 и рече на мъжете: Зная, че Господ ви даде тая земя, и страх от вас ни нападна, и всичките жители на тая земя се стопиха пред вас;

10 понеже чухме как Господ пресуши водата на Червеното море пред вас, когато излязохте из Египет, и какво направихте на двамата аморейски царе, които бяха оттатък Йордан, - на Сиона и на Ога, които изтребихте.

11 Като чухме, сърцата ни се стопиха, и в никого не остана вече душа поради вас; защото Господ вашият Бог, Той е Бог на небето горе и на земята долу.

12 И сега, моля, закълнете ми се в Господа, че, както аз показах милост към вас, ще покажете и вие милост към бащиния ми дом; и дайте ми знак за уверение,

13 че ще запазите живота на баща ми, на майка ми, на братята ми и на сестрите ми, и всичко що имат, и че ще избавите живота ни от смърт.

14 Мъжете ѝ рекоха: Вместо вас ние сме готови да умрем, ако само не издадете тая наша работа; и когато Господ ни предаде земята, ще ти покажем милост и вяност....

....18 ето, когато влезем в земята, да вържеш това въже от червена прежда на прозореца, през който ти ни спусна; а баща си и майка си братята си и целия си бащин дом да събереши при себе си в къщи.

19 Всеки, който би излязъл из вратата на къщата ти кръвта му ще бъде на главата му, а ние ще бъдем невинни; но на всеки, който остане с тебе в къщи, неговата кръв ще бъде на нашата глава, ако се издигне ръка против него.

20 Обаче, ако издадеш тая наша работа, тогава пак ще бъдем свободни от клетвата, с която ти ни направи да се закълнем.

Следващите събрани текстове са в глава 6. Иисус Навин казва на народа си:

...17 И градът и всичко що е в него ще бъдат обречени на Господа; само блудницата Раав, да остане жива, тя и всички, които са в къщата с нея, защото скри пратениците, които проводихме....

...21 И обрекоха на изстребление с острото на ножа всичките в града, мъже и жени, млади и стари, и говеда, овци и осли.

22 Тогава Исус каза на двамата мъже, които бяха съгледали земята: Влезте в къщата на блудницата и изведете от там жената и всичко каквото има, според както ѝ се закълехте.

23 И тъй, като влязоха младежите, шпионите, изведоха Раав, баща ѝ, майка ѝ, братята ѝ и всичко що имаше; изведоха и всичките ѝ роднини, и туриха ги вън от Израилевия стан.

24 И града и всичко в него изгориха с огън; само среброто и златото и медните и железните съдове туриха в съкровището на Господния дом.

25 А блудницата Раав и бащиното ѝ семейство, и всичко що имаше тя, Исус остави живи и тя живее всред Израеля до днес, защото скри пратениците, които Исус проводи да съгледат Ерихон....

(б.а. – Коментарите до днес отчитат правилно важността на ролята на Раав – нейната помощ е безценна за получаване от съгледвачите на Иисус на разузнавателна информация. Във време, когато информацията не може да се провери чрез втори източник, и няма никаква друга възможност за получаване на такава, приносът на Раав и нейната лоялност водят до подобно отношение от страна на агресора. Този пример е коментиран също често от други автори, по подобие на змията и Ева, поради което не смятаме да се разпростираме, просто е важен за разузнаването, защото показва една друга категория сътрудници, която в последствие векове наред се утвърждава като съществена.)

Пак Иисус Навин в глава 7:

...2 Между това Исус прати човеци от Ерихон в Гай, който е близо при Витавен, на източната страна от Ветил; и говори им, казвайки: Изкачете се та съгледайте земята. И тъй, човеците се изкачиха та съгледаха Гай.

3 И като се върнаха при Исуса рекоха му: Да не се изкачат всичките люде, но до две или три хиляди мъже да се изкачат и да поразят Гай; да не вкарват в труд всичките люде да отиват там, защото ония са малцина....

(б.а. – Този поход се оказва неуспешен, израилтяните са разбити от гайските жители, което ни демонстрира и една друга страна на разузнавателната дейност – получаването на информация се е получило сравнително успешно, но оценката и анализа на информацията от страна на разузнавачите е неправилна. Така се достига до загуба в битка, която по привидни първични данни не е трябвало да се случва.

Разбира се, Библията отдава загубата на отсъствието на подкрепа от страна на Господ, поради различни грехове на израилтяните след завземането на Йерихон, но ние трябва да отчетем реалността за едно държавно управление и за разузнавателната структура – не всички операции ще са успешни, не всяка информация се възприема еднозначно и правилно. Нещо повече, имаме подобна ситуация както при първия наш пример по-горе (Съдии) – целта е поставена, средствата (количеството войска за атака) са ясни, но крайният резултат се получава съвсем друг и няма друга причина освен провал на разузнаването.

Като че ли е време да отчетем, че в разузнавателната дейност в Библията намираме първите елементи на разузнавателен и управленски цикъл – има цел; споменава се етап на планиране, става ясно, че има определени хора и определено време за изпълнение на целта; че пристигат в зоната на интерес по някакъв начин, който Свещената книга разкрива само при Йерихон с по-големи подробности; събира се информацията; връщат се, като на ръководителя (Мойсей, Исус Навин или съотв. Дановите синове) се представя вече анализирана и оценена информация, като се предлага и решение).

Друг важен библейски пример, който не трябва да се пропуска е предателството на Юда. За целта обаче се създава предварително нарочна организация с цел физическото отстраняване на Исус Христос. Глава 26:3-5 изглежда така:

... 3 Тогава главните свещеници и народните старейшини се събраха в двора на първосвещеника, който се наричаше Каиафа,

4 и наговаряха се да уловят Исуса с хитрост и да Го умъртвят;

5 но думаха: Да не е на празника, за да не стане вълнение между народа...

С други думи – тук вече имаме съобразяване с оперативната среда и по-внимателно планиране на операцията. Намесата на Юда е малко по-късно и дава представа, че още в библията информаторите биват заплащани. Глава 26:14-16:

... 14 Тогава един от дванадесетте, наречен Юда Искариотски отиде при първосвещениците и рече:

15 Какво обичате да ми дадете и аз ще ви Го предам? И те му претеглиха тридесет сребърника.

16 И от тогава той търсеше удобен случай да им Го предаде...

В самото арестуване на Исус Юда участва също активно, като очевидно има изработено поведение – ще целуне точно човека, който трябва да бъде заловен и така ще го посочи точно. Глава 26:47-49:

... 47 И когато Той говореше, ето, Юда, един от дванадесетте, дойде, и с него голямо множество, с ножове и сопи, изпратени от главните свещеници и народните старейшини.

48 А оня, който Го предаваше, беше им дал знак, казвайки: Когато целуна, Той е; хванете Го.

49 И веднага се приближи до Исуса и рече: Здравей, Учителю! и Го целува...

И за да не останат назад органите по сигурността, т.е. за да бъде ясно, че властта има отношение към арестуването на Божия син, Глава 27:2 :

2 И когато Го вързаха, заведоха Го и Го предадоха на управителя Пилата.
(б.а. – Понтийски)

В своя презентация в Академията на МВР, бившият главен секретар на МВР Калин Георгиев не без основание твърди, че информаторът Юда е заплатен от властта, 30-те сребърника са от фондовете на службата за сигурност за заплащане на особено ценна информация (из лекция от 18.10.2012 г. пред състава на факултет „Полиция“).

Вероятно за една велика книга като Библията горните примери не са много. Но с тях се опитахме да покажем, че в нейните текстове се откриват различни елементи на разузнавателната дейност – анализ на оперативната обстановка, вербовка на шпиони на основа на взаимен интерес, разузнаване с хора, анализ и оценка на оперативна информация, цел и планиране на операции, способности за провеждане на разузнавателна дейност, използване на различни сътрудници, и дори – финансово облагодетелстване на информаторите.²

Само при Библията, поради факта, че е най-разпространената книга по света, си позволявам да пренебрегна хронологията на събитията в тази статия.

Ако до момента общественото развитие (според Библията) е на ниво род и племе, то това е разузнаване типично само до този период. Следва период, който е продължителен и бурен като развитие на разузнаването.³ Важно обществено събитие тук е появата на държавата.

Какво следва като развитие?

Периодът от края на родово-общинния строй – социално-икономическа формация по Маркс до началото на индустриалната ера по Тофлър и началото на буржоазната революция по самия Маркс (вероятно 6–7 век пр.н.е. до около 1700 г.). Тук разузнаването преминава от елементарната рекогносцировка към същностните характеристики на новото специално знание. Личността на разузнавача вече се подбира въз основа на много по-широк кръг от качества – физическата годност остава най-важна, но се държи сметка вече и за останалите качества на личността, характер, пригодност да изпълнява подобни задачи, най-често с прикрит и таен характер, политически интереси и връзки.

Смятаме, че разузнаването като специализирана дейност и ново знание се появява в началото на този период и е свързано с появата на държавната организация на обществото.

За първи път се получава разделение на оперативния състав по функции на разузнаване: някои лица (съдържатели на ханове, гостилници, хотели) се превръщат в част от логистично осигуряване на дейността и посредници при осъществяване на свръзката (явочници или пощенски кутии). Лицата, изпълняващи поръчки за убийства, имат съответните специфични умения – умели фехтовачи, стрелци с лъкове, знахари – вещи в създаването на бързо- или бавнодействащи отрови в зависимост от целите, през последните векове на периода – стрелци с огнестрелно

² Б.а. – текстовете на Библията са копие от електронно издание <https://biblia.bg/>. За сравнение са използване текстове на издание на Св. Синод от 2012 г., издава Българско библейско дружество, С., 2012

³ Великов, И., Кратка теория на разузнаването, С., Албатрос, 2017 г., стр.35-40

оръжие. За бърза свързка се използват предимно ездачи, лодкари или гълъби, следователно и техните собственици, дресьори и гледачи са били друг тип служители на тайните служби. За изтезание определени разузнавателни структури развиват специална техника и намират изобретателни мъчители, които са способни да въздействат не само върху физиката, но и върху психиката на обектите на интерес. Развиват се средства за получаване и прикриване на информация – далекогледни и бинокли, тайнопис, кодиране и шифриране на текстове.

Елада

По това време предимно военни трудове, създава в Древна Елада Ксенофонт (5–4-ти век пр.н.е. в съчинението „Анабазис“ – мемоари за военни събития, на които той сам е свидетел. Опитен военен, както личи и от „Гръцка история“, и сигурно кавалерист, той пише още два военни трактата – „За конното изкуство“ и „За хипарха“, т.е. за ръководителя на конницата, които са изпъстрени с конкретни съвети, където могат да се намерят идеи за разузнаване, макар и не в този синтезиран вид както напр. при Сун Дзъ.

Методите и средствата за разузнаване по това време претърпяват редица промени в организационен и технологичен план. Появяват се тайните (секретни, в по-нови времена – доброволни – б.а.) сътрудници, вече покриващи характеристики, които са валидни и внаше време. Появява се вербовката (дотождна, доколкото змията и Ева не покриват всички елементи на тази процедура) и агентурното проникване като основен метод на разузнаване. Човешките сензори са многократно развити чрез използване на технически средства, като далекогледни и бинокли, скоростта на предаване на информацията нараства също многократно чрез използване на коне, гълъби или кораби. Появява се дезинформирането и оперативната комбинация в разузнаването.

Китай

Конфуций, VI в. пр.н.е.

„Когато заплахата от вражеско нападение е непосредствена, следва да се прибегне до измамата, която може да се окаже напълно достатъчна за отблъскването на врага.“

Сун Дзъ

До 496 г. пр.н.е. в Китай твори големият военен стратег Сун Дзъ (544–496 г. пр.н.е.). Основните си идеи и неговите теории излага във военния си трактат, който е известен като **Изкуството на войната**. В него има глава относно видовете шпиони и техните приложения. Най-ранният проверен текст на тази книга е датиран между 134 г. пр.н.е. и 118 г. пр.н.е. Книгата съдържа съвети относно военната стратегия, включително глава относно шпионажа. И до днес много хора, от спортни треньори до политици и бизнесмени, гледат на книгата като извор на непреходна мъдрост.

От историческа гледна точка вероятно би трябвало китайската научна мисъл да бъде поставена преди Библията, най-малкото поради възрастта на тази култура и на текстовете, които разглеждаме. И поради собствени сантименти към трактата на

Сун Дзъ най-вече.⁴ Ще споменем изключително последната глава XIII „Тайните агенти“, въпреки, че в цитираната своя книга намирам много повече ценни за разузнаването идеи от трактата във всяка от главите. Сун Дзъ още преди 2500 години формулира (на практика прогнозира наличието на видове агенти и тяхната специализация) разделението на оперативния състав на разузнаването – 5 категории агенти:

- Местни – хора от вражеската страна, които ние използваме;
- Вътрешни – чиновници на вражеската държава, които ние използваме;
- Двойни – вражески шпиони, които ние използваме;
- Обречени – агенти, на които преднамерено даваме невярно информация, за да заблудят противника;
- Определени да живеят – агенти, които трябва да се върнат обратно с необходимата ни информация.

Когато оценяваме разделението на Сун Дзъ, вероятно виждаме неговата актуалност и днес. За отбелязване е, че „агенти“ беше понятието за секретните сътрудници само до преди няколко години у нас – до приемането на ЗДАНС през 2007 г. С други думи понятието на Сун Дзъ има достатъчно дълъг живот в оперативната практика, в много от държавите на бившия Варшавски договор то съществува и до днес.

(б.а. – Използването на термина „шпиони“ в английския превод не се покрива нито с нашето понятие „агент“, което вече придоби смисъла на англосаксонските служби, нито с понятието шпионин, което по-скоро е събирателно за разузнавач и сътрудник.)

Сун Дзъ: „Просветеният владетел и мъдрият генерал побеждават врага и успехите им се покриват със слава само защото знаят всичко за него предварително.“ Тук недвусмислено се показва важността на разузнаването за победата (б.а. – и така е не само в тази сфера). При изучаване на ОИЛ често в практиката използваме израз от оперативен жаргон: Трябва да познаваме обекта повече, отколкото той сам себе си познава. Има огромен смисъл в този оперативен израз – хората имаме способността да увеличаваме своите добродетели и да принизяваме нашите слабости. Това разминаване е ключът към успеха на разузнавача, при контакт с ОИЛ. В контекста на древният автор искаме да отбележим и последната дума от текста-цитат – „предварително“. Т.е. преди активните действия, мерки, мероприятия, операции, конкурси, състезания и т.н. трябва да имаме информационно-аналитична работа за опознаване на противника/ците. Това е основна предпоставка за успех във всички сфери на човешка дейност. Информацията трябва да показва силните и слабите страни на конкуренцията.

Сун Дзъ: „Предварителната информираност не може да бъде получена от духове и богове, нито по аналогия с минали събития или чрез пресмятания. Тя трябва да се получи от хора, запознати с положението на врага.“ Още тогава е

⁴ Виж Великов, И., Изкуството на войната в разузнаването, С., Авангард прима, 2018 г.

забелязана ключовата роля на агентурното разузнаване, т.е. на разузнавачите агентуристи и техните сътрудници от средите на противника. Още нещо забележително при този автор – чистият материализъм, той не се осланя на шамани, гадатели, врачки, божи свидетелства и т.н. Днес не е рядкост да срещаме такива хора, но преди 2500 години да заявиш смело, че победата има изключително материалистични измерения е изключително достойнство.

Друго достойнство на древния автор е прилагането на практически примери за знанията и уменията на така разпределените от него тайни агенти. Напр. един отличен анализ на КВ от „вътрешните агенти“ (б.а. – от съвременна гледна точка най-важните – сътрудници от средите на противника) чрез пълководецът Ту Му:

Сун Дзъ: „В класата на служителите има достойни мъже, които са били лишени от служба; други, които са допуснали грешка и са били наказани. Има подмазвачи и фаворити, които са жадни за богатства. Има такива, които дълго време заемат неоправдано ниски длъжности, които не са оценени и не са получили отговорни постове или които желаят единствено да се възползват от размирните времена, за да разширят полето на възможностите си. Има и хора двулични, непостоянни и измамници, и такива, които винаги стоят на оградата и всеки момент могат да се прехвърлят от едната или от другата ѝ страна...“ Цитатът принципно продължава с начина на привличането им към сътрудничество – пари и власт, отмъщение и успех.

Сун Дзъ определено си дава сметка както за значението, така и за ролята и мястото на тайните агенти в цялостната картина на един конфликт: „От хората, които имат достъп до командващия, никой не е по-близък от тайния агент; от всички награди най-големи са тези, давани на тайните агенти; от всички въпроси най-поверителни са онези, свързани с тайните операции.“

Сун Дзъ изисква от разузнавачите си не само имената на отговорните длъжностни лица сред противника – той иска „най-големи подробности“, следователно тези лица да бъдат опознати с техните качества. Последващите примери в книгата го доказват. Но авторът има и още едно важно продължение – по отношение на контраразузнавателната работа:

„Важно е да откриеш вражеските агенти, изпратени да те шпионират, и да ги подкупиш, за да служат на теб. Давай им указания и се грижи за тях. Така се набират и използват двойните агенти. Чрез двойните агенти се набират и вербуват местните и вътрешни агенти.“

Пример за поява на дезинформирането и успешна операция в Китай: За последното отново ще използваме информация от Т. Бояджиев, която се изкушава да предадем точно, съобразно него (разказ на Чан Ю): „По време на нашата династия (Цао – б.а.) военачалникът помилва един осъден, когото накарал да глътне топче восък и преоблечен като монах, да отиде в Тангут (б.а. – едно от царствата в Азия, съществувало векове наред и унищожено на практика от Чингис хан). Когато мнимият монах пристигнал, бил заловен и хвърлен в затвора. Той казал на заловилите го за топчето, което после с налягане извадил на бял свят. Когато отворили топчето, тангутците намерили в него писмо от началник-щаба на Цао до

техния началник по стратегическо планиране!? Главатарят на варварите бил вбесен, убил своя военачалник и монаха шпионин.

В това бил замисълът на Цао“.

В горните няколко изречения може да се види операция, която включва комбинация за попадане на обреченото лице в полезрението на противника и оперативно дезинформиране чрез дезинформация, която е напълно изфабрикувана.

334 г. пр.н.е.

Александър Велики приема поща от своите войници и така установява най-ранната известна система за пощенски шпионаж.

Индия 350–280 г. пр.н.е.

Chanakya, министър-председател/главен министър на първия мавриански цар Чандрагупта (владетел на региона на сегашната Индия, Пакистан и Южна Азия, всъщност първата паниндийска държава), е написал трактата Arthashastra. Arthashastra (буквално означава „наука за политическата икономика“, на бълг. е известен като Артхашастра – б.а.) е трактат на политическата и дипломатическа стратегия, насочена към обединяване на Индия. Наред със съвети относно етиката и очертаване на правна и бюрократична рамка, този сборник писания препоръчва на краля да наеме шпиони, които да следят на всички нива на обществото. Той е съставен през вековете до около четвърти век преди Христа. Т.като има съмнения относно авторството на този труд (напр. че е писан в продължение на два века от различни автори, не само гореуказания) не е необходимо повече да бъде коментиран. Не сме в състояние и да го цитираме. Просто още едно потвърждение за ролята на разузнаването в управлението. Трудът е написан в оригинал на санскрит, в безглаголен стил, поради което е труден за разбиране.⁵

Рим 50 г. пр.н.е.

Юлий Цезар изпраща тайни съобщения до своите генерали и служители, използвайки прост шифър за заместване (подходящо наречен Шифър на Цезар), в който всяка буква в оригиналния текст се заменя с буква с определен фиксиран брой позиции по-надолу по азбуката. Няма данни за успешно разбиване на някое от тези съобщения. 44 г. пр.н.е. обаче Юлий Цезар не разполага с достатъчно шпиони, за да открие кой замисля да го убие и кога. Той е наясно чрез слуховете за заговор за убийството му, но няма повече информация. Убит на сутринта на 14 март.

54 г. сл. н.е. Рим

Ранните християни използват тайни кодове, за да избегнат преследването. Много историците смятат, че числото 666 е препратка към Римската империя или владетелят тиранин Нерон.

240–320 сл. н. е. Рим⁶

Продължаващото римско преследване на християни разчитало отчасти на употребата на шпиони, за да ограничат разпространението на християнството.

⁵ Sensitive Security Information, Certified® (SSI) Body of Knowledge American Board for Certification in Homeland Security, 2016, CRC Press Taylor & Francis Group 6000 Broken Sound Parkway NW, Suite 300 Boca Raton, FL 33487-2742, ISBN: 978-1-4987-5211-4, стр.41

⁶ Полмар, Н., Алън, Т., Енциклопедия на шпионажа, Труд, 2002 г., стр.2

Римският чиновник Антоний преминал на страната на неприятелите през 358 г., като взел със себе си планове за разположение на римските легиони. Дезертирал при персите войник римлянин скоро се върнал превербуван от тях, за да шпионира в полза на Персия.

На византийския император Юстиниан I била дадена точна информация за системата на укрепление на обсадения град, но той не ѝ придал значение и според преданията прогонил тези, които я били осигурили (подобни случаи има и в наше време).

Панчатантра⁷

Не смятам да обяснявам значението на тази книга (вероятно втората най-разпространена по света след Библията). За нея, поради неизвестността на авторство и датиране, най-сложно определям мястото в хронологията на изследваните събития. Но според различните коментари е вероятно да е създадена около 4-ти век на Новата ера.

Разединение на приятели (Първи разказ)(б.а. - представяме идеи за разузнаване само от него, поради многобройните примери, които открихме, просто в това кратко изложение не сме в състояние за повече):

И Даманака (б.а. – един от чакалите, съветници на царя – Лъв)отговорил:

„Това е вярно. Но все пак

Познал характера човешки

*и неговите мисли тежки, мъдрецът с неусетност лека
ще тържествува над човека.*

, Когато царят е ядосан, хвали го, ненавиждай тия, що го презират. И това е над всички цялата магия.

Все пак;

Ти говори, но там, където ще има полза някой ден. Тъй влез на силния в сърцето, като шевица в снежен лен.

*Щом не познаваш враговете, трудът ти е без плодове,
като луна, която свети над заснежени върхове.“*

От тези няколко стиха се вижда една цялостна осъзната логика, присъща на разузнаването – за да превъзхождаме околните или противника, трябва да опознаем характера му, и чувствата и възприятията (б.а. – тук става дума за „сърце“), дори да го познаваме повече отколкото той се познава. Вижда се лекота и обиграност в човешките отношения, психологически познания и опит в контактите и общуването. Моделира се определено поведение, което достатъчно добре прилича на предварително определена роля и прикритие на разузнавач. Пак в този разказ:

Слабият е много силен,

пред врага щом не е спял;

лекомислен и безгрижен —

силният е много слаб.“

⁷ Панчатантра, изд. Захарий Стоянов, 2008 г.

Идеята за „ролята/прикритието“ отново продължава, с нея още наблюдателността (...*щом не е сляп*) и анализа на ситуацията (когато силният е лекомислен...). Следва един диалог на чакала Даманака с могъщия бик Сандживака, от когото дори и царят Лъв е уплашен. Чакалът изказва желание пред лъва да разговаря с бика и провежда една достатъчно изкусна политика, на практика приличаща на откровена вербовка и дезинформация едновременно:

След тези думи Сандживака решил, че вече е загинал и дълбоко опечален (насадено му от чакала мнение), казал: „Скъпи, ти изглеждаш приятен в обръщанията и изкусен в речта. Затова, ако наистина е необходимо, заведи ме при него (при Лъва), но си длъжен да ми осигуриш безопасност при твоя господар и неговата милост.“ Даманака отговорил: „О, ти казваш истината. Това ще бъде разумно. Нали:

*За планини, земи, морета —
известна ни е всяка тайна. Но никога не ще узнаем
на царя мисълта безкрайна.*

Ето защо ти остани тук, а аз ще склоня царя за милост и ще те заведа при него.“

В индийският епос очевидно авторът си дава сметка и за доброто информирание (което притежава чакала), и за доброто дезинформирание (което той провежда и пред бика и пред лъва). Като опитен разузнавач чакалът определя поведението на двете могъщи сили – лъва и бика, един към друг.

Коран/Хадиси

За първи път обръщам внимание на Свещената книга на Исляма. Опасенията винаги са били, че като християнин не съм наясно и трудно мога да коментирам текстовете му, а и книгата е дотолкова идеалистическа, липсват данни за естествени науки (напр. история)(а съм определено по възпитание и образование атеист, материалист и диалектик), че едва ли има какво да се намери по темата разузнаване. В интерес на истината дори експерти от Висшия духовен съвет на мюсюлманското сунитско изповедание не бяха в състояние да ми разкажат повече от една-две описани истории. А и нямаме очакванията, че има информация, която директно да коментира разузнавателна дейност (б.а. – както се и оказа, просто трябва да се чете повече и по-внимателно „между редовете“).

Вероятно и мястото на Корана като документ по важност би трябвало да бъде някъде след Библията и вероятно преди Сун Дзъ. Но по смисъла на нашата хронология трябва да бъде тук.

За да потърся легални текстове ми послужи превод на проф. д-р Цветан Теофанов⁸:

... Сура „Пчелите“ (Ан-Нахл):

...106.Който отрече Аллах, след като е повярвал, освен който е бил принуден, но сърцето му е спокойно с вярата... Ала които разтворят гръд за неверието, над тях е гневът на Аллах и за тях има огромно мъчение... Стихът е придружен от

⁸ https://d1.islamhouse.com/data/bg/ih_books/single/bg_Translation_of_the_Meanings_Quran.pdf

коментар на преводача“: (Съдружаващите се опитали да принудят Аммар, баща му Ясир и майка му Сумайя да се отвърнат от своята религия. Родителите не се съгласили и пред очите на сина им били убити по най-жесток начин. Така те станали първите мъченици в Исляма. След като не издържал на изтезанията, Аммар се отрекъл на думи от вярата. Когато известили Пратеника на Аллах за това, той казал: “Аммар е преизпълнен с вяра, и плътта, и кръвта му са пропити от вяра!” А на Аммар рекъл: “Ако те принудят пак, кажи това, което пожелаят!” Този факт доказва, че отричането от вярата на думи е допустимо при принуждение.)

Настоящите текстове на Корана просто са добра основа за разузнаването, а именно за вербовката на информатори, т.е. на думи може да се говори всичко, важно е да се следват поставените задачи (в случая – правата вяра). Така се дава роля на информаторите във всяко разузнаване, което е съвкупност от определени предварително поведенчески модели, за да бъде достоверна за околните.

...Сура Ибрахим:

...4. Не изпращахме пратеник, освен с езика на неговия народ, за да им обясни. Аллах оставя в заблуда когото пожелае и напътства когото пожелае. Той е Всемогъщия, Премъдрия.

5. Вече изпратихме Муса с Нашите знамения: “Изведи народа си от тъмнините към светлината и му припомняй за дните на Аллах!” В това има знамения за всеки много търпелив, признателен...

Очевидно Коранът показва, че за всяка мисия трябва да се подбира подходящо лице с определени качества – в случая „...с езика на неговия народ, за да им обясни“. Този пратеник трябва да действа изборително сред населението, като разкрива истините пред определени хора и заблуждава когото трябва (*Аллах оставя в заблуда когото пожелае и напътства когото пожелае*), за да изпълни точно мисията. Посочен е пратеникът Муса, поради подходящите си качества, както и му е дадена линия на поведение, съобразно знаменията на Аллах. Така ще бъде успешно интегриран в новата среда и ще изпълни мисията си сред определени части от населението (б.а. – посочено е кои са целевата група на проникването и активността на Муса – „...всеки много търпелив, признателен“). Става очевидно, че всеки емисар, когато и където да бъде изпратен, трябва да притежава определен минимум от разузнавателни качества и подготовка.

...28. Не видя ли ти онези, които подменят благодатта на Аллах с неверие и заселват своя народ в Дома на гибелта ...

...30. И сториха подобия на Аллах, за да отклоняват от Неговия път. Кажете: “Понаслаждавайте се! Вашето завръщане е в Огъня.”

В горните пасажи се разкрива противникът на вярата. Точно както в Библията Бог се бори със създателите на фалшиви идоли, така и в Корана противниците на правата вяра се опитват да отклонят с фалшиви дейности хората от истината. Поради което са нужни пратениците-емисари на Аллах (от стиховете 4-5 на Сура Ибрахим) – да намерят подходящите хора, да убеждават, да разкриват неистините и подобията, да поддържат правилните идеи и т.н., дейности, които имат достатъчно връзка с разузнавателната и контразузнавателната работа.

Отново в Сура Ибрахим:

... 46.И замисляха лукавство, ала при Аллах е замисълът им, дори техният замисъл да бе такъв, че да се разрушат от него планините...

Отново индиректно, но става ясно, че противниците на правата вяра трябва да бъдат разузнавани, за да достигне информацията за техните замисли където трябва. При това става дума за всякакви планове – от най-малките, до най-значимите (*...че да се разрушат от него планините...*). Очевидно тези противници също са наясно, че само с тайни (б.а. – лукави) планове може да се постигне успех срещу настъплението на правата вяра.

Хадис 7⁹ - „Сътрудничеството между вярващите“

„Вярващият за вярващия е като част от постройка, всеки елемент от която подсилва останалите.“ И сплете пръстите си.“ (разказан от ал-Бухари и Муслим).

Идеята за организация от съмишленици и сътрудници е в основата на тайните служби от векове.

Тук дори сплитането на пръстите на Пратеника на Аллах се превръща в условен знак на членовете на организацията, който ги отличава от останалите като общество. В историята са останали данни за такива знакови условни пароли и на други организации и общества, с които се разбира членство и принадлежност от членове, без при това незапознатите със символиката да го разбират, дори да го забелязват.

Другата основна идея в хадиса е доверието и подкрепата за съмишлениците, в случая – единоверците, дори да са непознати. По този начин просперира организацията и се разпространява успешно. Участието в такова общество трябва да създава безусловна и постоянна идентичност, вяра в правотата на собствените дейности и подкрепа за всички лица, членове и привърженици на организацията. Умелото сравнение с постройка (б.а. – добър символ и дефиниране на „организация“) нагледно и разбираемо се показва идеята – „Съединението прави силата“ (б.а. – абсолютно без ирония или съмнение).

Друг пример, свързан с Корана и ислямската религия, откриваме при Харун Яхя (авторът твори с псевдоним, иначе е почти наш съвременник – род-1956 г. в Анкара). Творбата е „Чудесата на Пророка Мохамед“¹⁰, преведена у нас през 2006 г.:

„Пророкът Мохамед (Аллах да го приветства) обаче, така както и в много други събития, случили се по време на живота му, и от това е успял с с Божие позволение да се спаси (б.а.- търсен от неверници да бъде убит). Според разказите, идолопоклонниците, които в резултат на преследването достигнали до пещерата, видели, че на входа ѝ един паяк бил оплел паяжина, и гълъби, които били свили гнездо и оставили в него яйцата си, и смятайки, че вътре няма никой, се върнали обратно. И наистина, когато човек размисли над тези обстоятелства, би могъл да сметне това, че паяжината на входа е непокътната, че вътре няма никой...

⁹ <http://www.way-to-allah.com/bul/documents/hadisi.pdf>, стр.19 (Избрани хадиси, издание на Главното мюфтийство на мюсюлманите в РБългария, София, 1999 г.)

¹⁰ <https://www.slideshare.net/HarunyahyaBulgarian/bulgarian-62481340>

Аллах е този, Който накарал паяка да оплете паяжина на входа на пещерата и е настанил гълъба там.... Аллах го е подкрепил с невидими войски... “

В този кратък текст, като се абстрахираме от характера на Божествената намеса имаме операция за дезинформиране и отклоняване на вниманието на противника. Проведена е умело, своевременно и убедително. Предприетите действия са оказали необходимото въздействие върху психиката и поведението на противника. Всъщност заблуждаващата комбинация е изпълнена с финес, импровизация, креативност, така характерни за повечето познати ни разузнавателни операции.

Отново, по подобие на Библията, за Корана трябва да споделя – вероятно за тази велика книга тези няколко примера са малко, но с тях просто се прави опит за демонстриране на елементи на разузнаване в текстовете му, за да потвърдим тезата, че разузнаването има място във светите книги и при всички култури.

Девети век

Арабският математик Абу Юсуф Якуб ибн Исхак ал Саббах Ал-Кинди описва честотния анализ в „Ръкопис за дешифриране на криптографски съобщения“. Това е методът, използван за разбиване на кодове със заместващи шифри.

878 г. Англия

Крал Алфред Велики се преоблича като менестрел (б.а – странстващ артист), скита през датските военни лагери и получава достатъчно информация за да победят датчаните в Едингтън. По-късно ще продължи да пише Кодексът на Алфред Велики, който стана основата на английското прецедентно общо право.

1300 г.

Крал Филип използвал шпиони за проникване в средите на рицарите тамплиери. Ватикана успява да се сдобие с тайния тамплиерски документ „Огненото кръщение на братството“(известно още като „ Тайно правило на тамплиерите ”). С помощта на такава информация и инфилтрация орденът е преследван и елиминиран.

1420 г.

Италианският криптограф Леон Батиста Алберти измисля първите полиалфabetни шифри (днес известен като Алберти шифър) и изобретява форма на машинно кодирано шифроване с помощта на шифров диск. Полиалфabetен шифър е използването на няколко азбуки в криптиране. Към този период през европейското Възраждане, честотният анализ се използва за разбиване на кодове и подкопаване на националната сигурност. Този шифър обаче не се използва правилно няколкостотин години. Това е може би най-значимият напредък в криптографията от времето на Юлий Цезар. Алберти написва и трактат за криптография, наречен *De komponendis cifris*.

1424 г.

Император Йонгъл (б.а. – от англ. Yongle) управлява Китай, използвайки евнуси като шпиони и назначавайки ги на високи длъжности в управлението на държавата.

1558-1663

По време на елизаветинския период и в разгара на ренесанса на Англия, Франсис Уолсингъм е първият шпионин на кралица Елизабет, ръководи тайната служба и стои зад разкриването на множество заговори за сваляне на кралицата. Друга ключова фигура за шпионаж през това време е Антони Стендън, който според Британския национален архив "... предаде информация от Европа на" шпионския ръководител на Елизабет I "сър Франсис Уолсингам. Неговите разузнавателни доклади за испанската армада го правят ключова фигура в елизабетинската тайна служба. "

Даниел Дефо, Роден 1660 г.

Въпреки че започва като търговец, Дефо става известен със своите шпионски умения, използвани в полза на Англия и като автор на романа Робинзон Крузо. Той предлага идеята за създаване на секретна служба, която да наблюдава самите граждани на Англия. По-късно шпионира якобитите в Единбург, която му дейност по-късно води до Договора за съюз през 1707 г.

1700-те години и американската гражданска война

18-ти век носи много сериозен технологичен и философски напредък, който има драстично влияние върху обществото и политиката. 1700-те години донесоха епохата на Просвещението (интелектуалното движение от напредничави хора, които защитават логиката и разума), индустриалната революция и продължаването на научната революция. Военната наука също спечели нова технология и методи.

Някои от технологичните постижения и важните исторически събития, свързани с темата за шпионството и шпионажа, включват следното:

- Thonius Philips van Leeuwenhoek изобретява микроскопа в последните години на 17-ти век г. и откритията му на микроорганизми преобръщат идеята за спонтанното възникване на живота;

- Исак Нютон дава пълни сведения за пресмятане на възможности и свойствата на оптичните лещи през 1704 г. По-късно учените ще използват такива принципи, за да създадат още по-мощни микроскопи;

- Продължаващата колониална експанзия, включително по-агресивното заселване на Северна Америка, довежда до развитието на международната търговия, финансовите пазари и натрупването на капитал;

- Патентният закон е разработен. Адвокатите в английския съд на кралица Ана (1702–1714) започват да изискват представяне на писмено описание на изобретението. Това ще стане част от основата на съвременното патентно право;

- Широкото използване на мускета, щика, полевата артилерия (като оръдия) и други огнестрелни оръжия във военни действия, направили пехотата много по-мощна, защото на практика почти всеки човек може да получи пистолет и да бъде научен бързо как да го използва;

- Войната започва да се финансира чрез дългосрочни заеми с ниски лихви от национални банки, като Bank of England;

- Появява се концепцията за тотална война. Тоталната война е „военен конфликт, при който нациите мобилизират всички налични ресурси, за да унищожат

способността на друга страна да участва във война“ (Total war, 2007). Т.е. участват всички хора в държавата, дори да не са комбатанти.

Тези технологии и концепции в началото на 1700-те г. оказват голямо влияние върху шпионажа и начина на събиране на информация от разузнаването. Интересно е да се отбележи, че през 1780 г. е било незаконно квалифицирани занаятчии или производители да напускат Великобритания или Ирландия и да влизат във всяка чужда държава с цел да упражняват своя занаят там (б.а. – отново да не забравяме, че това е периодът на разцвет на британската икономика). Освен това е незаконно изнасянето на много текстил и всякакво производствено оборудване. Това със сигурност е опит за ограничаване на кражбата на информация от Франция и други страни. Вместо да нарушават законите, като напускат страната, много търговци влизат в контакт с агенти и по този начин нарушават законите. В крайна сметка, обаче, за индустрията като текстил и производство, които изискват специализирани и сложни машини, уменията в сглобяването на такива фабрики често е било по-важно от плановете. Шпионите са наети във всички войни и конфликти в тази епоха, особено в американската и френската революция.

Един пример за разузнаване от този период - британски генерали се преместват с войските си в Конкорд през 1775 г. заради информация от шпиони, че голямо количество тежки боеприпаси са съхранявани там. Колониалните разузнавачи обаче информират своевременно американците за британските планове и осуетяват британските усилия. Друг пример за използването на шпиониране е използването на измамата от Вашингтон през 1781 г. за предизвикване британската страна да приеме, че ще има френска и американска атака незабавно върху Ню Йорк. Докато повечето от британските сили, се подготвят за нападението, Вашингтон доказва военния си гений, тръгвайки тайно и прикрито с маркиз дьо Рошамбо, за да победят лорд Корнуолис в Йорктаун във Вирджиния. Британците са били заблудени да вярват в подготовка за нападение, което не беше нищо повече от американска уловка. С британските сили, така фокусирани върху Ню Йорк, Вашингтон и Рошамбо успяват незабелязано да стигнат до Вирджиния, където силите им срещат минимална съпротива.

Заклучение

В тази неголяма статия ще се ограничим до чисто исторически преглед и само до края на 18-ти век. Давам си сметка, че с приближаване към съвременността събитията и личностите стават все повече и по-добре описани, поради което обемът вероятно бързо ще нарасне. От друга страна идеята изначално бе друга - да покажем някои интересни и по-малко известни исторически факти за разузнаване, най-вече от древността, с което да изградим нашата теза от началото на статията – да, разузнаване е имало още от първобитното човешко стадо, има го днес и ще го има винаги като част от нашия живот. И да не засягаме известните разузнавачи от индустриалната революция и в наши дни, за които информацията е лесно достъпна и в изобилие.

Предизвикателството наистина беше да открием информация за шпиони и шпионство в светите книги, в множество неспециализирани източници, където се промъква буквално между редовете.

References:

1. Boyadzhiev, T., Shpionazhat kato zanayat.
2. Bibliyata - elektronno izdanie <https://biblia.bg/>. Za sravnenie sa izpolzване tekstove na izdanie na Sv. Sinod ot 2012 g., izdava Balgarsko bibleysko druzhestvo, S., 2012.
3. Velikov, I., Kratka teoria na razuznavaneto, S., Albatros, 2017 g.
4. Velikov, I., Izkustvoto na voynata v razuznavaneto, S., Avangard prima, 2018 g.
5. Panchatantra, izd. Zahariy Stoyanov, 2008 g.
6. Polmar, N., Alan, T., Entsiklopedia na shpionazha, Trud, 2002 g.,
7. <https://www.slideshare.net/HarunyahyaBulgarian/bulgarian-62481340>
8. https://d1.islamhouse.com/data/bg/ih_books/single/bg_Translation_of_the_Meaning_s_Quran.pdf.
9. <http://www.way-to-allah.com/bul/documents/hadisi.pdf>, str.19 (Izbrani hadisi, izdanie na Glavnoto myuftiystvo na myusyulmanite v RBalgaria, Sofia, 1999 g.)
10. Sensitive Security Information, Certified® (SSI) Body of Knowledge American Board for Certification in Homeland Security, 2016, CRC Press Taylor & Francis Group 6000 Broken Sound Parkway NW, Suite 300 Boca Raton, FL 33487-2742, ISBN: 978-1-4987-5211-4.